



AgEcon SEARCH
RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

húskinyerési százalékot, a vágósúlyt, a hizlalási időtartamot. Ugyanebben a teremben helyezték el a szarvasmarhatenyésztéshez és hizlaláshoz szükséges takarmánytápokat, nyíró, vágó, fejő- és egyéb gépeket, berendezéseket.

Hasonlóan oldották meg a tojás- és vágóbaromfi-termelés bemutatását is, a keltetéstől kiindulva egészen a tojás osztályozásáig, tartósításáig és a baromfi feldolgozásáig, az etetett keverék-takarmányokat is beleértve. Hasonló volt a növénytermesztés termékeinek bemutatója, ahol a vetőmagtól kezdve a magtisztító gépeken, műtrágyán és növényvédőszeren keresztül egészen a feldolgozó gépeket bemutatták a nö-

vénytermelés helyzetét, elért eredményeit.

Így a látogatók teljes vertikumban láthatták az egyes termelési ágak alakulását és nem egymástól elszigetelve az egyes folyamatokat.

A kiállításon is látható volt a mezőgazdaság szerkezetének megváltoztatására irányuló törekvés. Nagyméretű tablón ábrázolták a jelenlegi birtokszerkezetet a „nadrágszjij” parcellákkal, azzal a felírással, hogy „Ez van jelenleg”, a mellette levő táblán pedig szépen művelt nagyüzemi tábla volt látható azzal a felírással: „Ez a jövő”.

Gábor Mátyás—Márton János

SZAKIRODALOM

A SZOCIALISTA MEZŐGAZDASÁGI ÜZEMEK GAZDASÁGTANA CÍMŰ NDK TANKÖNYVRŐL

Ez év elején jelent meg a „Szocialista mezőgazdasági üzemek gazdaságtana” (Ökonomik Sozialistischer Landwirtschafts Betriebe) c. könyv, amelyet a VEB Deutscher Landwirtschaftsverlag (Berlin) adott ki. E könyvet az NDK Felső és Szakoktatási Államtitkársága a mezőgazdasági karok és főiskolák részére tankönyvként írta elő.

A 680 oldalas mű összeállításában nagylétszámú szerzői kollektíva működött közre. A szerkesztés munkáját Prof. Dr. G. Jannermann (Rostock) és Dr. Karl-Dieter Gusseck (Halle-Wittenberg) végezték.

A könyv I. fő fejezete foglalkozik a szocialista mezőgazdasági üzemek ökonómiai alapjaival. E fejezeten belül a követ-

kező témákat tárgyalják a szerzők: a tudomány tárgya, feladata, módszere; az NDK szocialista mezőgazdasági üzei; a termelés természeti és munkaerő-feltételei; termelési alpfogalmak, a belterjesség problémái; az üzemszervezés fejlődési formái stb.

A II. fő fejezet a termelés tényezőivel foglalkozik. Ennek keretében tárgyalják a föld, az épületek és tartozékaik, a gépek, a szállítóeszközök, az igás és haszonállatok, valamint a forgóeszközök ökonómiai problémáit. Itt foglalkoznak olyan kérdésekkel, mint az álló- és forgóeszközök gazdasági hatékonysága, költsége, megtérülése és a munkatermelékenység ezzel kapcsolatos kérdései. Ugyancsak a II. fő fejezetben kapnak helyet a *munkagazdaságtan alapjai* is. E téma keretében olvashatunk a munkaszervezés és technológia kapcsolatáról, a munkaszervezés alapformáiról, a termelőkollektívákról, a munkák irányításáról, a normázásról, a munkaelemzésről s a munka díjazásáról. A fő fejezet utolsó része a költség- és önköltségszámítással foglalkozik.

A III. fő fejezet tárgyalja „Az üzem-ágak és a berendezkedés” c. témakört. Ezen belül sorra veszik a növénytermelés és az állattenyésztés fontosabb

üzemágait, részletesen tárgyalják az egyes ágak népgazdasági sajátosságait és kapcsolatait, a termelési folyamat összefüggéseit, az egyes munkafolyamatok végzésének számszerűen is dokumentált változatait, az értékesítést stb. Tárgyalják végül az ágazatok üzemi kapcsolatait, a kölcsönhatást, a kombináció feltételeit. E fejezetben kerül megtárgyalásra a földhasznosítás, a táblásítás, a vetésforgó is, majd ismertetik az NDK fontosabb termelési (üzemi) típusait.

A IV. fő fejezet a termelés eredményeivel s azok felhasználásával, valamint ökonómiai értékelésével foglalkozik. Ebben a termelési érték és a jövedelem kategóriáit tárgyalják, majd elemzik az üzemi alapokat, azok képzési módját, felhasználását, finanszírozását, a felhalmozást, az amortizációt, a pénzgazdálkodást, a forgóeszköz-gazdálkodást stb.

Az V. fő fejezet a tervezéssel, vezetéssel, irányítással kapcsolatos ismereteket tartalmazza. E fejezetben foglalkoznak a szerzők a népgazdasági és üzemi tervek összefüggéseivel, a metodikai változatokkal, a távlati tervezéssel, az egyes részlettervek kidolgozásával stb. A vezetéssel foglalkozó részben tárgyalják a vezetési tevékenység alapjait, a vezetés felépítését, a vezetőkkal szembeni követelményeket, a vezetés stílusát, valamint a termelőszövetkezeti vezetés sajátosságait. A fő fejezet harmadik részében foglalkoznak a termelés és az alapok ellenőrzésével, az üzemelemzéssel, az üzemösszehasonlítással, a modell- és termőhely-összehasonlítással, a költségösszehasonlítással stb.

A könyv felépítésében, tartalmi vonatkozásaiban visszatükröződik a szerzők határozott célkitűzése. Mint írják, főiskolai tananyagként az NDK-ban először jelenik meg kerek egészként a szocialista mezőgazdasági üzemgazdaságtan anyaga. Valószínűleg ez az oka annak, hogy az anyag a régi értelemben vett üzemtan mellett részletesen foglalkozik agrárpolitikai, gazdaság-

politikai, piaci vonatkozásokkal, üzemelemzéssel, kalkulációkkal, a vezetés kérdéseivel, sőt — a német szakirodalomban szokatlan módon — a munkagazdaságtant is beilleszti az üzemgazdaságtan keretébe. Ezzel mintegy dokumentálni kívánja, hogy a széles értelemben vett üzemgazdaságtan számos résztudományt ötvöz egybe, s ezek között szerves kapcsolat van mind elméleti területen, mind pedig a gazdálkodás gyakorlatában.

Érzelkelhető a szerzőknek az a törekvése is, hogy a hagyományos német üzemtan terminológiai-rendszeri alapjait átmentsék, de oly módon, hogy azok a szocialista politikai gazdaságtan törvényeivel ellentmondásba ne kerüljenek. Emellett anyaguk gazdaságtani fejezeteiben, de a termelészervezési fejezetekben is hangsúlyozottan jelentkezik az *ökonómiai szemlélet elsődlegességének igénye*, ami a tézisek megfogalmazásában és a mutatók következetes és színvonalas alkalmazásában egyaránt megtalálható. Ez a szemlélet a technológiai-szervezési témáknál is következetesen érvényesül, a különböző termelési eljárásokat minden alkalommal összehasonlítják a költségek és a jövedelmezőség differenciált mutatóin keresztül is.

A könyv szerzői és szerkesztői láthatólag nagy súlyt fektettek az *anyag áttekinthetőségére, tanulhatóságára*, s e célkitűzéseket a legnagyobb következetességgel vitték végig. Ily módon a könyv *didaktikai, rendszeri szempontból példamutatónak tekinthető.*

Tanulságos számunkra az a határozottság is, amellyel ilyen nagylétszámú szerzői kollektíva az *anyag terminológiai egységét* megvalósította. Valamennyi új fogalom meghatározása pontos, egyértelmű definícióval kezdődik, s e definíciót (sőt a fogalmak rövidítését is) a könyv valamennyi szerzője azonos értelemben használja. A számszerűsíthető definíciók esetében a szerzők következetesen támaszkodnak a képletekre, ezzel is növelve a meghatározások egzak-

ságát és csökkentve a fogalmak többlet-telműségét.

Tartalmi vonatkozásban e tankönyv elsősorban a már ismert (ti. a szerzők által ismert) tudományos megállapítások rendszerezését hivatott megoldani, de a szerzők számos eredeti megoldással is gazdagították a szakirodalmat. E rövid ismertetésben természetesen nem értékelhető részletesen ilyen terjedelmes tankönyv minden fejezete. Annyit azonban itt is meg kell említeni, hogy a magyar szakemberek *különösen a következő témákban* találhatnak hasznos, tanulságos megfogalmazásokat: a szervezés alapformái (koncentráció, specializáció, kooperáció, kombináció); a föld értékelése; a termelőeszközök gazdasági hatékonysága; a munkaszervezés alapjai; a növénytermelési ágak ökonómiájának alapjai; az állattenyésztés és termékelőállítás ökonómiájának alapjai; az üzemágak társítása (kombinációja); az NDK termelési (üzemi) típusai; bruttó termelés és jövedelmezőség; üzemelemzés, üzemstatistika stb.

A tankönyv anyagának *felépítése határozott logikát mutat*. A szerzők az általános ökonómiai és munkatani témák után tárgyalják az ágazatok szervezését, az ökonómiai értékelést, végül a tervezést és vezetéset. Kérdés azonban, nem tekinthető-e aránytalanságnak,

hogy az üzemágakkal foglalkozó III. fő fejezet egymaga csaknem felét teszi ki a terjedelemnek (251 oldal), míg az ökonómiai értékeléssel mindössze 50 oldal, a tervezéssel, vezetéssel, ellenőrzéssel együttesen 90 oldal foglalkozik. Aránytalanul nagy terjedelműnek látszik az I. fő fejezet (95 oldal), amely a tudomány alapjait tárgyalja, s részben olyan témákat érint, melyekkel más fejezetek tétélesen foglalkoznak (pl. termelési tényezők, üzemágak, szervezés alapformái stb.). Noha a könyv több helyen utal az új gazdaságpolitikára, a piacok szabályozó szerepére, *tétélesen nem tárgyalja a vállalatok önállóvá válásából adódó konzekvenciákat*. Több helyen is találkozunk ökonómiai értékeléssel, de nem elég egyértelmű annak kifejezése, hogy a mutatórendszer egyes elemeinek ellentmondó tendenciája esetén hogyan orientálódjunk.

E kifogásokat nem lehet egyértelműen hibáknak tekinteni, hiszen a *tananyag felépítésének tartalmi és didaktikai kérdéseiben nálunk is különböző álláspontok alakultak ki*. Ez a tény is utal arra, hogy a nemzetközi tapasztalatcserék és viták kiszélesítése e téren mennyire kívánatos lenne. Természetesen ennek csak akkor lesz eredménye, ha a vitában a szocialista országok minden jelentős irányzata szóhoz juthat.

Gönczi Iván dr.